

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסן אמור לו כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם.....1
- ב. כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים.....2
- ג. רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר דכתיב אני בצדק אחזה פניך.....3
- ד. אשבעה בהקיץ תמונתך ... אלו תלמידי חכמים שמנדין שינה מעיניהם בעולם הזה והקב"ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא.....3
- ה. נותנה ואינו יודע למי נותנה נוטלה ואינו יודע ממני נוטלה נותנה ואינו יודע למי נותנה ... ליתב לארנקי של צדקה.....4
- ו. מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים ... יפור מעותיו לעניים ... ישמח אשתו לדבר מצוה 6
- ז. לא יתן אדם פרוטה לארנקי של צדקה אלא א"כ ממונה עליה כר' חנניא בן תרדיון 6
- ח. הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן מאן ... הרוגי לוד.....6
- ט. האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיו בני ובשביל שאזכה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור 7
- י. כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא לחרף אותנו בו ... איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא שדרה ארבע מאה דינרי ... קבלינהו משום שלום מלכות ... לעניי עובדי כוכבים יהבינהו.....8

דף י.

א. אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסן אמור לו כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם

יש ללמוד מזה¹ לעזור לאלו שעוסקים בצרכי ציבור, לרחם על החולים ועל העניים, וזה לטובתינו, וכדאמרו חז"ל שהקב"ה רוצה שנפרנס את העניים

¹ דכפי שהצורך יותר גדול לזכיות, הקדוש ברוך הוא עושה שיהא יותר אפשריות להינצל, בדורינו זה דור שצריך מאוד רחמים גדולים, ובכדי להינצל הקדוש ברוך הוא נתן לנו אפשריות לעשות חסד, ואם לא מנצלים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרך היומי

מסכת בבא בתרא

בכדי שאנחנו נינצל, וכל אחד יקח את הדברים ללבו לעזור לאלה שרוצים לעשות חסד וע"י זה כולנו נינצל, והקב"ה יעזור שנצל מכל צרה, ומדינה של גיהנם, וכל העונשים שיכולים ליענש ה"ו.

ב. כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודה כוננים

כבר התבאר במסכת כתובות דף סח. שמצוות עשה² ליתן צדקה כפי השגת יד, וכמה פעמים נצטוינו בה במצות עשה. ועוד יש לא תעשה למעלים עיניו ממנה שנאמר (דברים טו פסוק ז) לא תאמין את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיק האביון. וכל המעלים עיניו נקרא בליעל וכאילו עובד עבודה זרה³.

וכל הזהיר בה התורה מעידה עליו כי זרע ברך ה', דכתיב (בראשית יח פסוק יט) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יקוק לעשות צדקה ומשפט. ואין כסא ישראל מתכונן ודת האמת עומדת אלא בצדקה דכתיב (ישעיהו נד פסוק יד) בצדקה תפונני. ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה שנאמר (שם א פסוק כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, ואמרו (שם נו פסוק א) שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות. וגדולה מכל הקרבנות דכתיב (משלי כא פסוק ג) עשה צדקה ומשפט נבחר ליקוק מזבח, וכל העושה צדקה כאילו מלאו לכל העולם חסד שנאמר (תהלים לג פסוק ה) אהב צדקה ומשפט חסד יקוק מלאה הארץ. ומאד מאד צריך האדם לזהר בה יותר מכל שאר מצות, כי אפשר שיבא לידי שפיכות דמים שימות העני המבקש אם לא יתן לו מיד.

את זה אז רח"ל, דבשביל זה יש כ"כ הרבה צרות, כפי שמשמע בגמ' שיש צורך שנפרנס את העניים בכדי שניצל ע"י זה, היום יש כ"כ הרבה מחלות קשות, כי אנחנו צריכים זכויות כדי להינצל, והקב"ה עושה כ"כ הרבה מקרים שצריך לפרנס ולהציל, ובזכות זה אנחנו ניצולים, ובלי זה מה יהא, מצד אחד יש כ"כ הרבה צרות, אבל מצד שני הקדוש ברוך הוא רוצה שנינצל, יש נסיונות כדי שנתמוך בכל אלו שהם זקוקים, וע"י זה יהא הרחמים הכי גדולים שהקב"ה רוצה להצילנו. ימלא פי תהלתך ענייני ציבור סיוע לזקקים להנצל מהצרות

² שו"ע יו"ד רמז ב

³ ומי שהוא עובד אלילים הוא גם כן עובר על גילוי עריות כדפירש רש"י על פסוק שני שדיך [שיר השירים ה, ה], חמשה מול חמשה, לא יהיה לך כנגד לא תנאף, שהזונה אחר עבודה זרה דרך מנאפת תחת אשה תקח זרים, ע"ש. אם כן מי שמעלים עיניו מן הצדקה עובר על שלש עבירות המורות דהיינו עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים, וק"ל. בית הלל שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ג. רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר דכתיב אני בצדק אחזה פניך

טוב ליתן⁴ צדקה קודם התפלה, דכתיב (תהלים יז פסוק טו) אני בצדק אחזה פניך. ואם נותן לקופה של צדקה יותר עדיף, משום שעדיף לתת מתן בסתר לקופה של צדקה, שבנתינה לקופה זו שם הנותן אינו יודע למי נותן, והעני אינו יודע ממי קיבל⁵. וכשאינ⁶ עני או קופת צדקה לפניו יפריש בידו בעת האמירה כדי לתת אחר כך.

ויש שכתב⁷, שגדר הצדקה שיש לעשות לפני התפילה, הוא לאו דוקא מתנה לעני, אלא הוא הדין הלואת מעות לחבירו וכל מעשה חסד.

ובאיזה קהלות⁸ קדושות ניתקן המנהג ליתן צדקה ב – ויברך דויד בפסוקי דזמרה כשמגיע להפסוק והעשר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל וכו'. וכך נהג האר"י ז"ל⁹ שכשומר ואתה מושל בכל¹⁰ נתן צדקה מעומד¹¹.

יש מקומות שנוהגין לקבץ צדקה בעת קה"ת והוא שלא כהוגן שמבטלין עי"ז מלשמוע קה"ת ועניית ברכו את ד' וכו'.

ד. אשבעה בהקיץ תמונתך ... אלו תלמידי חכמים שמנדרדין שינה מעיניהם בעולם הזה והקב"ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא

⁴ שו"ע ונו"כ או"ח צב י יו"ד רמט יד

⁵ ש"ך שם י

⁶ עיין א"ר יב

⁷ הגרש"ן אורבך בהליכות שלמה תפילה פרק ב הערה 27

⁸ מ"ב שם לו מהפמ"ג

⁹ מ"ב נא יט

¹⁰ ובפרי מגדים נשב"ז שם ד כתב, שכל שכן עני יש לו לתת פרוטה כשאומר ואתה מושל בכל, כי הוא יודע שהכל מה' שמטריח ועוסק במלאכה ופרקמטיא ואין לו, לא כן העשיר לפעמים חס ושלום אומר שהמזון בא לו מכוחו ועוצם ידו.

¹¹ משום שצדקה היא מצות עשה, וראוי לעשות מצות עשה מעומד, ומטעם זה היה נותן את הצדקה דוקא כשאמר ואתה מושל בכל' כיון שבלאו הכי היה עומד באמירת פסוק זה, ורצה לתת צדקה בעמידה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אל יחשוב האדם על השינה¹² שכל מה שתהיה בריבוי, יש בה תועלת לגוף, שהרי הסכימו הרופאים המובהקים שלא ישן אדם פחות משש שעות, ולא יותר משמונה שעות. ויותר מזה מזיק לבריאות. ואמרו בגמרא (סנהדרין עא ב): שינה לצדיקים רע להם ורע לעולם. שהתורה שהן עוסקים בה מגינה על הדור, וכשהן מתבטלין פורענות באה לעולם. ועוד אמרו בגמרא (מנחות קי א): תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה, מעלה עליהן הכתוב כאילו עוסקים בעבודת הקרבנות. ועוד אמרו בירושלמי (פרק ה' דברכות לז ב), היגע בתלמודו בצינעא [בלילה], לא במהרה הוא שוכח.

וצריך האדם לצער את עצמו לעסוק בתורה בלילה¹³, והרמב"ם (פ"ג מהלכות תלמוד תורה הלכה ג') כתב: אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה. לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה, יזהר בכל לילותיו, ולא יאבד אפילו אחד מהם בשינה ואכילה ושיחה, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה.

דף יז

**ה. נותנה ואינו יודע למי נותנה נוטלה ואינו יודע ממי
נוטלה נותנה ואינו יודע למי נותנה ... ליתבי לארנקי
של צדקה**

¹² בבן איש חי פר' וישלח אות א' ועיין ילקוט יוסף השכמת הבוקר סימן א אות ד
¹³ בשאלתות דרב אחאי גאון (שאלתא יט) שכתב: ומיתבעי ליה לצעורי נפשיה ומיגרס בליליא, דאמר רבי ירמיה בר אלעזר, כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה בלילה, סופו ליחרב, שנאמר ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. ואמר ריש לקיש כל העוסק בתורה בלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. מה טעם יצוה ה' חסדו משום דבלילה שירו עמי. וע"ש בהעמק שאלה שהביא גירסא מכת"י, ומתבעי ליה לצורבא מרבנן, והיינו, מי שהתורה מתקיימת בו, וכמו שאמרו ביו"ד (סי' רמו סעיף כא) אין דברי תורה מתקיימים וכו' ומצער גופו תמיד ולא יתן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו, וכדאיתא בבבא בתרא (י א) אשבעה בהקיץ תמונתך אלו תלמידי חכמים שמנודים שינה מעיניהם. ובכתובות (סב א) אלו נשותיהן של תלמידי חכמים שמנודות שינה מעיניהן וכו'. וע"ש בביאורי הגר"א (ס"ק נא).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת כתובות דף סז: ששמנה מעלות יש בנתינת צדקה זו למעלה מזו¹⁴. הגדולה שאין למעלה ממנה, זה המחזיק ביד ישראל המך ונותן לו במתנה או הלואה, או עושה שותפות עמו, או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו שלא יצטרך לבריות ולא ישאל, שבכל אלו אין העני מתבייש לגמרי ממנה¹⁵.

פחות מזה המעלה השניה, הנותן צדקה לעני ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי מקבל, שוראי זו היא מצוה לשמה, והנותן לקופה של צדקה אף על פי שהגבאי מרגיש בנתינתו, מכל מקום כיון שהעני אינו יודע ממי באה לו הוא קרוב למעלה זו.

פחות מזה המעלה השלישית, שיודע הנותן למי נתן ולא ידע העני ממי לקח, כגון גדולי החכמים שהיו הולכים בסתר ומשליכים המעות בפתחי העניים והיו מכוונים שלא יראנו העני, וכזה ראוי לעשות, ומעלה טובה היא אם אין הממונים על הצדקה נוהגין כשורה.

ופחות¹⁶ מהם המעלה הרביעית, שיודע העני ממי נוטל ולא ידע הנותן למי נתן, כגון החכמים שהיו צוררין המעות בסדיניהם ומשליכים אותן לאחוריהן, ובאים העניים ונוטלין כדי שלא יהיה להם בושה, ומכל מקום המדרגה הזו הוא פחותה מן המדרגה שלפני זו, שבמדרגה שלפני זו אף על פי שהעני יודע שהנותן יודע שנתנה לו, מכל מקום כיון שהוא אינו יודע מי הוא הנותן אינו בוש כל כך, אבל בזו שהוא צריך להתיר הסדין וליטלו ממנו ומתיירא שמה יראנו הנותן הוא בוש יותר.

פחות מזה המעלה החמישית, שיתן לעני בידו, שהעני מתבייש הרבה אלא שיתננו לו קודם שישאל.

פחות מזה המעלה הששית, שיתן לו כראוי אחר שישאל ממנו.

פחות מזה המעלה השביעית, שיתן לו פחות מהראוי אבל יתננה לו בסבר פנים יפות.

פחות מזה המעלה השמינית, שיתן לו בעצב, ובלבד שאינו מראה לו פנים זועפות¹⁷, ועל כל פנים לא יתפאר האדם בצדקה שנותן, ואם מתפאר לא דיו שאינו מקבל שכר

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ו - ח

¹⁵ שכן דרך האוהבים לתת מתנה זה לזה, וכן מלווין זה לזה מעות, והעושה עמו שותפות הוא יותר מכולם, מפני שהנותן או המלוה לו בלא ריוח מכל מקום הוא בוש שנהנה מחבירו בדבר שאין חבירו נהנה כלל, אבל בעושה עמו שותפות למחצית שכר אינו בוש כלל מאחר ששניהם נהנין

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם ט - יג

¹⁷ דא"כ לא נחשב בשמונה מעלות דהא הפסיד זכותו ועובר על משום לא ירע לבבך. ש"ך שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אלא אפילו חטא הוא בידו ומענישין אותו, שזה הוא מדה בנותני צדקה באומות העולם, ואמר עליהם הכתוב [משלי יד, לג] וחסד לאומים חטאת, פירוש החסד שהאומות עושין חטא הוא להם מפני שמתפארים בה¹⁸.

ו. מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים ... יפזר מעותיו לעניים ... ישמח אשתו לדבר מצוה

מה יעשה אדם¹⁹ ויהיו לו בנים זכרים יעשה הפצי שמים וחפצי אשתו הפצי שמים יפזר מעותיו לעניים חפצי אשתו ר"א אומר יפתנה בשעת תשמיש ר' יהודה אומר ישמחנה בדבר מצוה, כלומר יוסיף לה על עונתה אם רואה שהיא מתאוה לו²⁰.

ז. לא יתן אדם פרוטה לארנקי של צדקה אלא א"כ ממונה עליה בר' חנניא בן תרדיון

לא יתן אדם²¹ לקופה של צדקה אלא אם כן יודע שהממונה עליה נאמן ויודע לנהוג בחלוקתה כשורה.

ח. הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו מאן ... הרוגי לוד

למרות שאין קוברים²² צדיק אצל רשע היילים שנמלו על משמרתם למען הצלת ישראל אין מתחשבים לחשב צדקותם ורשעתם אלא גבהה מעלת להקבר בצדקותם.

¹⁸ ומכל מקום מי שמקדיש דבר לצדקה מותר לו שיכתוב שמו עליו, שאין זה התפארות אלא זכרון בעלמא שיזכר הדבר מי הנותן, וראוי לעשות כן. בשו"ע שם ועיין באחרונים שם שהאריכו בזה.

¹⁹ טור אבן העזר סימן כה

²⁰ ב"י שם

²¹ שו"ע ונו"כ שם

²² עיין כתב עת: תחומין יד, תשנ"ד, 319 – 330 קבורת רשע בסמוך לצדיק

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ט. האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיו בני ובשביל שאזכה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור

כבר התבאר במסכת ר"ה ד. הטוב ביותר²³ בקיום מצות צדקה והלואה וגמילות חסדים שיכוין אדם במצוה רק לשם השם שציוה ע"ז בתורה, כי אז ע"י כח קדושת המצוה שנעשית על אופן היותר נעלה נתעורר למעלה עי"ז מדת החסד מאוד, ומאוד ונמשך מדת החסד על כל מציאות הבריאה.

הנותן צדקה לשם מצות צדקה וגם שתהיה לו תמורה או טובה על ידי כך או שתתמלא משאלתו הרי זו צדקה גמורה²⁴, והרי זה צדיק גמור במצוה זו.

ולפיכך הנותן צדקה לשם המצוה וגם אמר שצדקה זו כדי שיחיה בני, או שאהיה בן עולם הבא או שנותן לשם הצלחה בעסקיו ואפילו אם נותן כדי למצוא אבידה וכל כדומה הרי זו צדקה גמורה. ובתנאי שאם לא התקיימה בקשתו אינו קורא תיגר, ואינו מתחרט על נתינתו²⁵, וכל שכן שאינו מתנה את הצדקה בקיום משאלתו. וי"א²⁶ שגם אם מכוין רק לתועלת עצמו הרי זו צדקה גמורה והרי הוא צדיק גמור.

²³ הפ"ז חיים אהבת חסד חלק ב פרק כג

²⁴ והטעם בכל זה מפני שבעצם קיים מצות בוראו במה שאומר סלע זו לצדקה ולכן אף שכוין שיחיה לו ג"כ הנאה מזה לא נתבטל המצוה. ואין סתירה לזה ממה דק"ל באו"ח סימן ס' מצות צריכות כונה והיינו שיכוין לשם מצוה דהכא נמי קמיכוין לשם מצוה אך שהוא רוצה שייטיב לו הש"י ג"כ עבור זה ע"כ מצוה שלמה היא. שם

²⁵ מאירי ב"ב י:

²⁶ פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן תלג ס"ק יד וז"ל "ולכאורה "בשביל" שיחיו בני משמע רק בשביל זה, לא לקיים מצות בוראו, ושאהיה בן עולם הבא וודאי הכי פירושו, מקיים מצות בוראו שע"י כן יזכה לעולם הבא. וקא משמע לן צדיק הוה, לא חסיד, דחסיד רק שלא על מנת לקבל פרס כלל. ובאבות [פ"א משנה ג], מילי דחסידותא קאמר, כדאמרינן [בבא קמא ל, א] מאן דבעי למהוי חסידא" כו'. ותיבת גמא פרשת תרומה אות ד ביאר "והנה במ"ע אף שכוונתו להנאת עצמן מ"מ יש לו שכר, כי המעשה נראה וניכר שעושה רצונו יתברך, משא"כ בל"ת אם עיקר כוונתו שאין עושה להנאת עצמו אין שכר כלום, וז"ש אל יאמר אי אפשר בבשר חיור, משא"כ מצוה אם אומר אוהב אני מצוה יש לו שכר ואמירה בלב" ועיין שו"ת להורות נתן חלק א סימן מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן בכל מעשה גמילות חסדים שעושה כגון הלואה או עזרה לאחר שעושה למצוה וגם כדי שתהיה לו תמורה או טובה על ידי כך או שתתמלא משאלתו הרי זו מצוה גמורה.²⁷

אולם לכו"ע אפילו אם האדם²⁸ רואה שלא יוכל לפעול בעצמו לחשוב לשם מצוה, ורצונו הוא רק לתועלת עצמו כדי שיהיה לו הצלחה בעניינו, או כדי שיהיה נחשב ע"י שהוא עושה צדקה וחסד אל ירפה ידיו מן המצוה מחמת זה, ועל זה נאמר בגמ' (נזיר כג): "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

אך זה צריך ליזהר שלא יעשה הצדקה וחסד כדי להתפאר אח"כ בזה נגד אחרים²⁹, כי בזה מקלקל המצוה לגמרי³⁰

**י. כל צדקה וחסד שענו"ם עושין חטא הוא להז שאין עושין
אלא לחרף אותנו בו ... איפרא הורמיז אימיה דשבור
מלכא שדרה ארבע מאה דינרי ... קבלינהו משום שלום
מלכות ... לעניי עובדי כוכבים יהבינהו**

אסור לישראל³¹ לקבל צדקה מן הגוים בפרהסיא, משום שיש בה חילול השם, שאומרים הגוים כמה מגונה אומה זו שאין מפרנסין ענייהם, ובצינעא י"א³² שמותר, ויש אוסרים³³ אם יכול ליטול מישראל.

²⁷ כיון שבאמת מכוין לעשות המצוה שכתובה בתורה אך שהוא רוצה שייטיב לו הש"י ג"כ עבור זה בזה או בבא מצוה גמורה היא. שם
²⁸ אהבת חסד שם.

²⁹ ואיננו מש"כ לעיל כדי שיהיה נחשב איש בין אנשים, ששם עושה לתועל עצמו כשי שייחשב כעשיר או כמכובד בין המכובדים אך אינו להתייחר על אחרים אך הכא הוא כדי להתייחר דלשון הרמ"א "ועל כל פנים לא יתפאר האדם בצדקה שנותן. ואם מתפאר, לא די שאינו מקבל שכר, אלא אפילו מענישין אותו עליה" ובמאירי ב"ב י: "יש מדרגה אחרת בצדקה אלא שאינה ראויה למנות והוא הנותן לקנות לו שם ולהתגדל ולפרסם עצמו עליהם וזו אינה מדת ישראל והיא מדה מגונה עד למאד לא דיו שאינה נחשבת בצדקה אלא שהוא נקרא חוטא ועליה נאמר וחסד לאומים חטאת". וכן בסמ"ג מובא בב"י יו"ד רמז מוכח שהוא משום שמתיהר על אחרים בעשיית המצוה

³⁰ כדאיתא ברמ"א רמז יג

³¹ שו"ע ונו"כ רנד א

³² כך משמע לשון הלבוש

³³ מטעם דעכ"פ איכא קצת חילול ה' שמתבזה ישראל בעיני הגוי אי נמי מטעם דכתיב ביבש קצירה תשברנה שמאריך הגלות. בית הלל וראשון לציון שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וזהו כשיכול לזון בצינעא, אבל אם אי אפשר לו לחיות בעדקה של ישראל וגם אינו יכול ליטלה בצינעה מן הגוים הרי זה מותר, שאנוס הוא להחיות את עצמו³⁴.

ואם מוכח שנותן הגוי בשביל טובת הנאה או תגמול שיש לו מזה מותר לקבל³⁵.

אמר הגוי³⁶ שנותן על מנת שיחי' בנו או שאר תועלת כה"ג מותר לקחת כיון שאין הצדקה נחשב להם.

מותר לקבל מגוי או משלוחו של גוי על ידי אמצעי כגון שהגוי שולח לעשיר ישראלי לחלק לעניים, אך שליחה לגבאי אינה מועילה לכך³⁷.

וכבר התבאר לעיל דף ז': שמלך או שר גוי³⁸ ששלח מעות לישראלים לצדקה³⁹ אין מחזירין אותו משום שלום מלכות, אלא נוטלין ממנו וינתן לעניי גוים בסתר כדי שלא ישמע המלך ויקפיד, ואין זה גניבת דעת הגוי, דסתם גוים יודעים דדרך ישראל רגילין לפרנס עניי גוים עם עניי ישראל.

³⁴ כתיב וחי בהם ולא שימות ואין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש חוץ מג' דברים מאירי ומ"מ משמע מהפוסקים דא"צ שיהא פקו"נ ממש וסגי בקרוב לפקו"נ ובעה"ש כתב דבזמנינו שאין הגוים שבינינו עובדי ע"ז והדוחק רב נהגו להקל בזה דהוי כא"א לזון בצנעא וצ"ע.

³⁵ שו"ת אפרקסתא דעניא קפג

³⁶ בתשובת חסד לאברהם תנינא יו"ד סי' נ"ח ועיין שו"ת שבט הלוי חלק ה סימן קמא מה שהקשה עליו.

³⁷ חכמת שלמה בשו"ע שם ועיין שו"ת לבושי מרדכי יורה דעה מהדורה תניינא סימן קיב

³⁸ שו"ע ונו"כ שם רנד ב

³⁹ לשון הרמב"ם פ"י מהל' מלכים ה"י, כ' לענין בן נח (שקבל עליו ז' מצות ב"נ) נתן צדקה מקבלין ממנו ויראה לי שנותנין אותה לעניי ישראל הואיל והוא ניוון מישראל ומצוה עליהם להחיותו אבל עכו"ם שנתן צדקה מקבלין ממנו ונותנין אותה לעניי עכו"ם, ולמד בס' ערוך השולחן קולא מזה כיון דאין בינינו עובדי כוכבים דמותר לקבל מהם, ובצדק כ' בס' לקושי הלכות על הל' צדקה מהה"ג ר' שבתאי ויגדער דודאי משמעות השו"ע אינו כן, יע"ש, וגם אינו נראה כלל דהא בכמה וכמה מקומות בשו"ע ובהלכה נדונים הגוים שלנו כגוים לא כגרי תושב שאנו מצווין להחיותו (מלבד במקומות לפעמים שתולה בענין ע"ז ממש) ואם יש להפיש זכות על המקבלים י"ל בדרכים אחרים או מפני הפרנסה או שלום מלכות, ולמש"כ למעלה בשם החסד לאברהם כמעט כל המציאות של נתינתם לשם פניה נמורה וזה מותר לדעתו (אלא שלמעלה פקפקתי ע"ז) ובמקבל מממשלת גוים יש עוד זכות שהם רק נותנים בחזרה חלק מהמסים שהם לוקחים וע"מ כן לוקחים מעיקרא. שוות שבט הלוי שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אבל לעניי ישראל לא יתנו מהם⁴⁰, שלא להרבות בזכותו של הנותן שהרי יש לו זכות ממנה, דכתיב (ישעיה כז פסוק יא) **בִּיבֹשׁ קִצְיָרָה תִּשְׁבְּרָנָה**, כלומר כשיכלה⁴¹ זכות שביד אומות העולם וייבש לחלוחית מעשה הצדקה שלהם אז ישברו.

ואם הוא שולח אותן ואומר בפירוש שיתנו אותם לעניי ישראל ולא לעניי גוים, אז משום שלום מלכות צריכין שיעשו בהן מה שיצוה המושל, שאסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעתו של גוי⁴².

וכל זה דוקא כשנותנין מעות לצדקה, אבל אם מנדבין דבר לבית הכנסת מקבלין מהם מיד, שזהו כמו קרבן דכתיב (ויקרא יז ח) **אִישׁ אִישׁ**, לרבות גוים שנודרין נדרים ונדבות כישראל, אבל מן המשומד אין מקבלין כלום.

⁴⁰ וכשהעובד כוכבים אין כוונתו דוקא על ישראל אלא הוא מצד טבעו רחמן על כל הפושט יד אין זה זכות גדול ולית ביה משום ביבוש קצירה. מ"ז שם ב

⁴¹ ש"ך שם ב

⁴² לבוש שם והיינו מה שכתבו רש"י ותוספות בהך עובדא דרב יוסף לא חש להך דביבוש קצירה משום ששלח ליהוי לפדיון שבויים וא"א לחלקם ע"כ הוכרח ליתנם לפ"ש ישראל דאלו לפ"ש דעובדי כוכבים היה עובר משום גניבת דעת אבל גבי רבא דשלחו לו מעות ואפשר לחלקם לעניי עובדי כוכבים אין כאן גניבת דעת דאינהו נמי ידעי דמפרנסים עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל. מ"ז שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

